

15.11.2013

Dnro 847/4/12

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Mirja Tamminen

TOIMITUSASIAKIRJOJEN LÄHETTÄMINEN TOIMITUSKOKOUKSESTA POISSA OLLEELLE ASIANOSAISELLE

1

KANTELU

A pyysi 27.2.2012 eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassaan kirjeessä oikeusasiamiestä tutkimaan Maanmittauslaitoksen - - - maanmittaustoimiston menettelyä maantietoimituksessa - - -. Toimitus koski - - - maantietä - - - kaupungin - - - kylissä.

- - - Lisäksi A kertoi, että toimitusinsinööri - - - oli lähettänyt hänelle 28.11.2011 otteet Korvaukset ja summatiedot -asiakirjasta ja toimituskartasta. Lähetekirjeessä ei ollut mainintaa muutoksenhakuoikeudesta 24.11.2011 lopetetuissa toimituksissa tehtyihin ratkaisuihin eikä valitusajan päättymisestä. A:n otettua tammikuussa 2012 yhteyttä maanmittaustoimistoon valitusaika oli jo kulunut umpeen.

- - -

3

RATKAISU

3.1

Tapahtumatietoja

Maantietoimitus - - - rajan määrittämiseksi - - - maantiellä - - - oli aloitettu maastotöillä, joista oli ilmoitettu maanomistajille 2.9.2009 postitetuilla kirjeillä. Toimituksen alkukokous ja maastokatselmus oli pidetty 9.6.2011. A:lle oli ilmoitettu kokouksesta 27.5.2011 postitetulla kirjeellä. Hän ei ollut kokouksessa tai maastokatselmuksessa edustettuna.

Toimituksen loppukokous oli pidetty 24.11.2011 ja siitä oli tiedotettu A:lle 10.11.2011 postitetulla kirjeellä. Toimitusinsinööri - - - selvityksen mukaan loppukokouksessa hän oli muun muassa selostanut lunastustoimikunnan tekemät tiealueen rajausta ja lunastettavista alueista määrättäviä korvauksia koskevat päätökset. Lisäksi toimitusinsinööri oli selostanut muutoksenhakumenettelyn ja oli antanut valitusosoituksen, jonka mukaan valitusaika toimituksesta päättyi 27.12.2011. Toimitusinsinöörin selvityksen mukaan loppukokouksessa jaettiin läsnä olleille asianosaisille otteet Korvaukset ja summatiedot -asiakirjasta sekä toimituskartasta kullekin omalta osaltaan. A ei ollut loppukokouksessa edustettuna.

Loppukokouksen jälkeen niille asianosaisille, jotka olivat saamassa korvausta, mutta eivät olleet loppukokouksessa läsnä, oli lähetetty 30.11.2011 otteet Korvaukset ja summatiedot -asiakirjasta ja toimituskartasta kullekin oman kiinteistönsä osalta sekä saatekirje. A:lle kirje oli postitettu hänen kiinteistönsä - - - osalta hänen - - - osoitteeseensa.

Toimitusinsinööri - - - totesi selvityksessään olevansa erityisesti vakuuttunut siitä, että A oli ollut tietoinen toimituksesta olleesta valitusmahdollisuudesta. Hänen mukaansa asia tuli selvästi esille A:n käydessä maanmittaustoimistossa tapaamassa häntä.

Toimitusinsinööri - - - katsoi, että saatekirjeessä olisi ollut hyvä mainita valitusmahdollisuudesta ja siitä, mitä asiakirjoja toimituksessa lähetettyjen otteiden lisäksi oli laadittu. Toimituksessa oli menetelty kuitenkin lain mukaisesti. Myös - - - maanmittaustoimisto katsoi lausunnossaan, että toimitusinsinöörin menettely oli ollut sekä lainsäädännön vaatimusten että hyvän asiakaspalvelun mukaista.

- - -

3.4 Arviointi

Saadun selvityksen mukaan 24.11.2011 pidetyn loppukokouksen kokouskutsussa oli mainittu, että kyseessä oli loppukokous. Toimitusinsinööri - - - oli kokouksessa lopettanut toimituksen sekä ilmoittanut muutoksenhakuoikeudesta ja antanut suullisesti valitusosoituksen kiinteistönmuodostamislain 190 §:n mukaisesti. Kiinteistönmuodostamislain ja kiinteistönmuodostamisasetuksen säännökset eivät edellytä, että toimitusinsinööri ilmoittaa erikseen muutoksenhakumahdollisuudesta ja valitusajan päättymisestä toimituksen loppukokouksesta poissa olleelle asianosaiselle.

Toimitusmenettelyn käsikirja (TMK) antaa menettelysuosituksia kiinteistötoimitusten tekemistä varten. Suositukset käsittävät kiinteistönmuodostamislain mukaisten toimitusten lisäksi myös muun muassa maantietoimitukset. Toimitusmenettelyn käsikirjan (kohta 15 Maantietoimitus, alakohta 15.5.3.9 Otteet ja jäljennökset asianosaisille) mukaan ”Toimituksen lopettamisen jälkeen lähetetään viipymättä viimeistään kahden viikon kuluessa kopiot tai ote pöytäkirjasta, ote toimituskartasta (voi olla myös teemakartta), ote Korvaukset -asiakirjasta ja valitusosoitus”.

Toimitusinsinööri - - - kertoi selvityksessään, että loppukokouksessa oli jaettu läsnä olleille asianosaisille otteet Korvaukset ja summatiedot -asiakirjasta ja toimituskartasta kullekin omalta osaltaan. Loppukokouksen jälkeen niille asianosaisille, jotka olivat saamassa korvausta, mutta eivät olleet loppukokouksessa paikalla, lähetettiin otteet postitse kullekin oman kiinteistönsä osalta. Toimitusinsinööri totesi, ettei hän sen sijaan ole lähettänyt automaattisesti kaikille asianosaisille Toimitusmenettelyn käsikirjan suosituksen mukaisia jäljennöksiä toimituspöytäkirjasta. Hän oli lähtenyt siitä, että saatuaan em. otteet asianosaisilla on mahdollisuus pyytää haluamansa jäljennökset, jotka tietysti pyydettyä on välittömästi lähetetty. Toimitusinsinöörin mielestä Toimitusmenettelyn käsikirjassa annettu suositus toimituspöytäkirjan jäljennösten lähettämisestä ei sovellu laajahkoihin toimituksiin. Suosituksen mukaan toimittaessa täysin turhia jäljennöksiä tulee lähetetyksi kohtuuttoman paljon. Toimitusinsinööri totesi, että otteiden saatekirjeessä olisi toki ollut hyvä mainita valitusmahdollisuudesta. Välttämätöntä se ei kuitenkaan ollut.

- - - maanmittaustoimisto katsoi samoin lausunnossaan, että koko pöytäkirjan toimittaminen laajoissa useita kokouksia vaatineissa toimituksissa ilman eri pyyntöä kaikille asianosaisille ei ole tarkoituksenmukaista, vaan olisi useimmissa tapauksissa aivan turhaa työtä. Maanmittaustoimiston mukaan asiakirjojen mukana olisi kuitenkin hyvä olla aina valitusosoitus sekä maininta valitusmahdollisuudesta.

Totean, että toimitusinsinööri - - - ei menetellyt kiinteistönmuodostamislain tai kiinteistönmuodostamisasetuksen vastaisesti, kun hän ei ilmoittanut loppukokouksesta poissa olleelle A:lle toimituksesta olleesta muutoksenhakuoikeudesta ja valitusajan päättymisestä. Toimitusmenettelyn käsikirja on luonteeltaan suositus, joka ei ole otteita ja jäljennöksiä asianosaisille lähetettäessä lain tavoin toimitusinsinööriä oikeudellisesti sitova. Toimitusinsinööri on menetellyt hal-

linnon palveluperiaatteen mukaisesti lähettäessään toimituksen valitusaikana otteet Korvaukset ja summatiedot -asiakirjasta ja toimituskartasta A:lle. Toimitusinsinöörin olisi näin toimiesseen mielestäni kuitenkin ollut syytä lähettää A:lle myös ainakin valitusosoitus. Toimitusinsinöörin ja maanmittaustoimiston toimituspöytäkirjan lähettämisestä lausuman osalta totean, että Toimitusmenettelyn käsikirjan kohdassa 1.22 Otteet ja jäljennökset asianosaisille suositellaan, että "Laajoissa arviointitoimituksissa (esimerkiksi yli 10 asianosaista, pöytäkirjan sivumäärä kymmeniä sivuja) voidaan pöytäkirjasta ja kartasta lähettää ainoastaan ote, josta ilmevät asianosaista koskevat päätökset ja niiden perustelut".

Kantelun ja saadun selvityksen perusteella ei ole ilmennyt sellaisia seikkoja, joiden nojalla olisi aihetta epäillä A:n oikeusturvan vaarantuneen kerrotun menettelyn vuoksi. - - -

Kiinteistönmuodostamisasetuksen 38 §:n mukaan kokouskutsussa on mainittava, ettei asianosaisen poissaolo estä toimituksen suorittamista. Asianosaisen kannalta on tärkeää, että hän on tietoinen siitä, että valitusaika alkaa toimituksessa tehdystä päätöksestä tai loppukokouksesta ja että kiinteistönmuodostamislain mukaan toimituksen asiakirjat toimitetaan valitusaikana vain pyynnöstä. Vaikka tästä käytännössä usein ilmoitetaan kokouskutsussa, kiinteistönmuodostamislain ja kiinteistömuodostamisasetuksen säännökset eivät ilmoittamista nimenomaisesti edellytä. Tällaista menettelysuositusta ei ole myöskään Toimitusmenettelyn käsikirjassa.

Olen laillisuusvalvonnassani havainnut, että käytäntö ilmoittaa kokouskutsussa valitusajan alkamisesta ja toimituksen asiakirjojen toimittamisesta valitusaikana ja käytäntö toimittaa asiakirjat valitusaikana saattaa olla erilainen riippuen toimitusinsinööristä tai maanmittaustoimistosta tai toimituslajista. Pidän tätä asianosaisten oikeusturvan kannalta ongelmallisena. Erilainen käytäntö on omiaan aiheuttamaan asianosaisten keskuudessa epätietoisuutta toimituksen toimintatavoista. Tästä syystä pidän tarpeellisena sen selvittämistä, miten toimituksissa voidaan varmistaa asianosaisten oikeusturvan turvaamiseksi tarpeellinen yhdenmukainen käytäntö.

4

TOIMENPITEET

Saatan kohdassa 3.4 esitetyn näkemykseni selvittämistarpeesta Maanmittauslaitoksen keskushallinnon ja maa- ja metsätalousministeriön tietoon.

Lisäksi saatan kohdassa 3.4 valitusosoituksen ja toimituspöytäkirjan lähettämisestä lausumani maanmittausinsinööri - - - ja - - - maanmittaustoimiston tietoon.

Pyydän maa- ja metsätalousministeriötä ilmoittamaan minulle 28.2.2014 mennessä, mihin toimenpiteisiin tämä päätökseni mahdollisesti antaa aihetta.